

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2019 m. spalio 14 d.
(OR. en)

12836/19

COHOM 112
DEVGEN 190
FREMP 141
CFSP/PESC 754
ACP 114
COEST 222
COLAC 67
COASI 137
COAFR 200
MAMA 155
MOG 87

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
data: 2019 m. spalio 14 d.
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 12699/19

Dalykas: Tarybos išvados dėl demokratijos

Delegacijoms pridedamos 2019 m. spalio 14 d. įvykusiame 3720-ame posėdyje Tarybos priimtos išvados dėl demokratijos.

Tarybos išvados dėl demokratijos

1. Šiandien gyvename pasaulyje, kuriame demokratijai metamas iššūkis ir ji kvestionuojama. Nors daugelyje šalių demokratijos pozicijos stiprios, yra tokių, kurios vis labiau linksta į autoritarizmą. Iššūkiai daugialypiai, todėl mums reikia skubiai ir visapusiškai juos atremti. Kuo demokratiškesnė valdymo sistema, tuo visuomenė įtraukesnė ir joje daugiau lygybės. Praėjo 10 metų nuo to laiko, kai Taryba priėmė išvadas dėl paramos demokratijai ES plėtojant išorės santykius. Tad jau laikas atnaujinti ES įsipareigojimą.
2. Vienas iš Europos Sąjungos išorės veiksmų tikslų yra skatinti demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinumą ir nedalomumą principų laikymąsi, kaip nustatyta Sutarties 21 straipsnyje. Be to, Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 21 straipsnyje nustatyta, kad „[ž]monių valia yra valstybės valdžios pagrindas; ši valia reiškiamą periodiškuose ir teisinguose rinkimuose [...]“.
3. Sąjunga yra grindžiama pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybėmis, kaip nustatyta Sutarties 2 straipsnyje. Šios vertybės priklauso viena nuo kitos ir stiprina viena kitą. Tebėra itin svarbu užtikrinti ES vidaus ir išorės politikos darną. Kaip įtvirtinta Visuotinėje ES strategijoje, remti demokratiją, žmogaus teises ir teisinę valstybę išorėje taip pat yra Sąjungos strateginis interesas, kuriuo prisidedama prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos, be kita ko:
 - stiprinant taisyklėmis grindžiamą, veiksmingą, skaidrią ir atskaitingą daugiašalę sistemą, kurią puoselėti siekia ES ir jos bendraminčiai partneriai,
 - sudarant sąlygas įgyvendinti ir sparčiau įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., ypač 16 tikslą dėl atskaitingų institucijų ir įtraukaus bei dalyvaujamojo sprendimų priėmimo ir 10 tikslą dėl nelygybės mažinimo,

- sudarant sąlygas tvariai taikai bei saugumui ir užkertant kelią smurtiniams konfliktams: užtikrinant dalyvavimą ir atskaitomybę, reagavimą į nusiskundimus ir politinį tarpininkavimą sprendžiant nesutarimus,
 - kuriant įtraukias ir atsparias demokratines visuomenes, kurios gali suteikti galimybių savo gyventojams, taip pat suteikiant galimybę propaguoti teisėmis grindžiamą požiūrį į migraciją, sprendžiant priverstinės migracijos problemas ir mažinant neteisėtos migracijos stūmos veiksnius.
4. Taryba dar kartą patvirtina 2009 m. išvadų dėl paramos demokratijai principus ir primena 2012 m. ES strateginę programą žmogaus teisių ir demokratijos srityje bei paskesnius veiksmų planus žmogaus teisių ir demokratijos srityje, taip pat per pastarąjį dešimtmetį darbo visame pasaulyje remiant demokratiją, pagrindines teises ir teisinę valstybę ES įgytą patirtį. Taryba taip pat pažymi 2019 m. išvadų dėl laisvų ir sąžiningų Europos Parlamento rinkimų užtikrinimo ir 2017 m. išvadų dėl ES bendradarbiavimo su pilietine visuomene išorės santykių srityje bei su jomis susijusios tolesnės veiklos svarbą. Ji palankiai vertina pastangas parengti naują 2020–2024 m. ES veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje. Šiame veiksmų plane bus atitinkamai atsižvelgta į šias Tarybos išvadas.
5. Visame pasaulyje žmonės toliau demonstruoja, kad jų troškimas sprendimų priėmimo procese turėti garsesnę balsą ir įtraukiau jame dalyvauti yra stiprus ir galingas. Visuose žemynuose vėl ir vėl įrodomas demokratijos atsparumas. Vis dėlto demokratijai kyla naujų, vis didesnių iššūkių.

Šie iššūkiai yra, *inter alia*:

- i) **kenkimas demokratiniais procesams ir institucijoms**, be kita ko, išlaikant demokratijos įvaizdį siekiant įteisinti autokratinis režimus, pratęsiant Konstitucijos nustatytos kadencijos terminus, kišantis į teisminių institucijų darbą, mažinant žiniasklaidos pliuralizmą, ribojant teises ir politines opozicijos partijų galimybes ir kai kuriems subjektams mažinant skaidrumą demokratiname procese, finansuojant politines ir tam tikriems klausimams skirtas kampanijas;

- ii) **žemas pasitikėjimas** institucijomis ir politikais dėl didėjančios socialinės ir ekonominės nelygybės, korupcijos ir dėl įtraukumo stokos;
- iii) **mažėjanti demokratinė erdvė veikti pilietinei visuomenei**, įskaitant žmogaus teisių gynėjus ir demokratijos aktyvistus, taip pat laisvą ir nepriklausomą internetinę ir neinternetinę žiniasklaidą, dėl smurto, persekiojimo ir bauginimo, ribojamųjų teisės aktų, registracijos ir finansavimo apribojimų ir represijų;
- iv) **vis daugiau žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių pažeidimų;**
- v) **manipuliacijos naudojant interneto technologijas**, įskaitant dezinformacijos kampanijas, valstybės skatinamus apribojimus ir veiklos sustabdymo atvejus, neapykantą kurstančią kalbą, neteisėtą itin tikslų žinučių adresavimą piliečiams, pažeidžiant teises į privatumą ir duomenų apsaugą, ir politinės komunikacijos finansavimo veiksmingo patikrinimo vengimą. Internetas pozityviai veikia demokratizaciją, tačiau prie šių iššūkių prisidėjo ir skaitmeninių platformų ekonominis modelis.

6. Todėl Taryba susitaria toliau plėtoti bendrą ir praktinį glaudžiu ES institucijų ir valstybių narių bendradarbiavimu grindžiamą atsaką į šiuos iššūkius. Atsižvelgdamos į tai, kad demokratijos kūrimo procesai vyksta įvairiomis aplinkybėmis, ES institucijos ir valstybės narės skatins pozityvias tendencijas ir kovos su neigiamomis tendencijomis, akcentuojant šias veiklos kryptis:

- a) dėti pastangas siekiant įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m., ypač 10-ą ir 16-ą DVT, siekiant holistiškai skatinti ir išlaikyti demokratinį valdymą, žmogaus teises, teisinę valstybę, atskaitomybę bei dalyvaujamąjį, įtraukų sprendimų priėmimą ir užtikrinti darną su ES pastangomis spręsti nelygybės problemą. Siekiant atkurti pasitikėjimą demokratija ir jos institucijomis itin svarbu kovoti su nelygybe;
- b) skatinti visapusišką visų dalyvavimą be diskriminacijos ir, atsižvelgiant į tai, dėti konkrečių ir specialių pastangų siekiant remti aktyvesnę moterų ir jaunimo dalyvavimą bei atstovavimą jiems bei jų interesams visuomeniniame ir politiniame gyvenime;

- c) stiprinti ir remti parlamentų bei politinių partijų (nešališkai) pajėgumus nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis, kad jie atliktų savo esminį vaidmenį demokratinėse visuomenėse;
- d) stiprinti ir remti tarptautinę ir vietos pilietinę visuomenę ir jai palankią aplinką kaip esminį pliuralistinės ir įtraukios demokratijos ramstį. Ypač daug dėmesio reikėtų skirti žmogaus teisių gynėjų, ypač moterų žmogaus teisių gynėjų, rėmimui;
- e) stiprinti pastangas remti ir apsaugoti laisvą ir nepriklausomą žiniasklaidą, internetinę ir neinternetinę, be kita ko, propaguojant žurnalistų saugumą ir remiant palankią aplinką;
- f) remti pastangas stiprinti teisinę valstybę, demokratinį vientisumą ir atskaitomybę – stiprinant valdžių padalijimą, teisę kreiptis į teismą ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą visiems, kovojant su nebaudžiamumu ir korupcija;
- g) remti ir skatinti pilietinį ugdymą ir internetinių žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą, kaip būtiną vidutinės trukmės ir ilgalaikį indėlį į šiandienos demokratiją atsparumą, ir skatinti naudoti internetines technologijas stiprinant demokratinį dalyvavimą, atskaitomybę bei prieigą prie informacijos;
- h) remti šalių pastangas užtikrinti, kad taisyklės, kuriomis reglamentuojami rinkimai ir demokratija realiame gyvenime, galėtų būti veiksmingai taikomos internete, remiantis pačios ES pastangomis šiuo atžvilgiu, įskaitant Komisijos rinkimų srities dokumentų rinkinį ir Europos bendradarbiavimo rinkimų klausimais tinklą, Kovos su dezinformacija veiksmų planą, Kovos su dezinformacija praktikos kodeksą, taip pat Europos Tarybos rekomendaciją dėl e. balsavimo standartų ir G 7 greitojo reagavimo mechanizmo grupės parengtą praktiką;

- i) skatinti didinti rinkimų procesų įtraukumą ir patikimumą vykdant ES rinkimų stebėjimą, remiant vidaus rinkimų stebėtojus ir stiprinant kolektyvines pastangas, kurių reikia siekiant remti ir skatinti tolesnius veiksmus, susijusius su ES ir ESBO rinkimų misijų rekomendacijomis, ir įveikiant naujus rinkimų stebėjimo iššūkius, taip pat bendradarbiaujant su tarptautine rinkimų stebėjimo bendruomene;
 - j) stiprinti jau dabar glaudų bendradarbiavimą su daugiašalėmis, tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis, kuriant tvirtas pasaulines partnerystes demokratijai remti ir 16-o DVT tikslo užduotims įgyvendinti;
 - k) skatinti didesnę demokratių procesų skaidrumą, visų pirma politinių ir tam tikriems klausimams skirtų įvairių subjektų kampanijų finansavimą;
 - l) gebėti greitai reaguoti į staigų valstybių demokratijos padėties pablogėjimą arba pagerėjimą tiek politiniu lygmeniu, tiek tinkamai paskirstant lėšas;
 - m) skatinti lankstesnę, novatoriškesnę, ilgalaikiškesnę ir labiau apdairiu konflikto traktavimu grindžiamą požiūrį į paramą demokratijai ir, atsižvelgiant į tai, skatinti ir remti Europos demokratijos fondo ir kitų tokiomis būdais dirbančių organizacijų darbą;
 - n) stiprinti propagavimą ir viešą komunikaciją apie demokratijos kaip pasaulinės ir visuotinės viešosios gėrybės vertę.
7. Taryba laukia tolesnių reguliarių debatų dėl demokratijos padėties visame pasaulyje ir ES veiklos šioje srityje.
-